

This Question Paper consists of 29 questions and 6 printed pages + one outline map of India.
ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 29 प्रश्न आणि 6 छपील पाने + भारताच्या नकाशा आहेत.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमांक

Code No. 60/S/A/M
कोड नं.

Set - **A**

SOCIAL SCIENCE
(सामाजिक विज्ञान)
(213-M)

Day and Date of Examination
(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख)

Signature of Invigilators
(निरीक्षकाची सही)

1. _____
2. _____

General Instructions :

- 1 Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
- 2 Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
- 3 For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
- 4 All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
- 5 Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
- 6 Write your Question Paper code No. **60/S/A/M-A** on the Answer-Book.
- 7 The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

- 1** परीक्षार्थीने प्रश्नपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.
- 2** कृपया प्रश्न-पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.
- 3** बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तर लिहितांना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C), (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.
- 4** बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तर निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.
- 5** उत्तर-पत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.
- 6** आपल्या उत्तर-पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **60/S/A/M-A** अवश्य लिहावा.
- 7** प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

SOCIAL SCIENCE

(सामाजिक विज्ञान)

(213-M)

Time : 3 Hours]

वेळ : 3 तास]

[Maximum Marks : 100

[एकूण गुण : 100

- Note :** (1) All Questions are **compulsory** and carry marks as indicated against each question.
(2) For Multiple Choice Questions **four** options are given. You have to choose right option and indicate it in your answer book.
(3) Attach the map with answer script.
- सूचना :** (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत. प्रश्नांच्या समोर पूर्ण गुण दर्शविलेले आहेत.
(2) बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी चार पर्याय दिलेले असून अचूक पर्याय निवडून तुमच्या उत्तरपत्रिकेत लिहा.
(3) तुम्हास पुरविलेला नकाशा मूळ उत्तरपत्रिकेस जोडा.

- 1 Hieroglyphics, the ancient script was related to which one of the following civilizations ? 1
(A) Indian (B) Egyptian
(C) Chinese (D) Mesopotamian
हिरोग्लिफिक्स ही प्राचीन लिपी खालील पैकी कोणत्या संस्कृतीशी संबंधित आहे ?
(A) भारतीय (B) इजिप्शियन
(C) चिनी (D) मेसोपोटॅमियन
- 2 Which one of the following statements denotes the term 'Socialism' ? 1
(A) Freedom to profess, preach and practise any religion.
(B) Promoting social change to end all forms of inequalities.
(C) Equal treatment without any discrimination.
(D) Complete political freedom and supreme authority.
'समाजवाद' ही संकल्पना कोणत्या विधानाशी संबंधित आहे ?
(A) धर्म प्रचार, धार्मिक कार्य आणि प्रसार याचे स्वातंत्र्य.
(B) सामाजिक विषमता निर्माण करून सामाजिक बदल घडविणे.
(C) कोणताही भेदभाव न करता समानतेची वागणूक.
(D) राजकीय पूर्ण स्वातंत्र्य आणि सर्वोच्च अधिकार.
- 3 Which one of the following is related to man-made component of environment ? 1
(A) Biosphere (B) Lithosphere
(C) Hydrosphere (D) Agricultural fields
खालील पैकी पर्यावरणातील मानवनिर्मित घटक कोणता ?
(A) जीवावरण (B) मृदावरण
(C) जलावरण (D) कृषि क्षेत्र

- 4 Identify among the following 'Abiotic' component of environment. 1
 (A) Plants (B) Animals
 (C) Land (D) Humans
 खालील पैकी पर्यावरणातील अजैविक घटक ओळखा.
 (A) वनस्पती (B) प्राणी
 (C) जमीन (D) मानव
- 5 Explain any two jewels of Jainism. 1×2=2
 जैन धर्माची कोणतीही दोन तत्त्वे स्पष्ट करा.
- 6 Explain with examples, any two causes that are responsible for the loss of bio-diversity. 2
 जैव विविधतेच्या विनाशाला कारणीभूत असणारी दोन कारणे उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.
- 7 Explain the two provisions that have been made under the 'Cultural and Educational Rights'. 2
 'सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्का' संदर्भात घटनेतील दोन तरतूदी स्पष्ट करा.
- 8 Why is illiteracy still considered a major challenge to Indian democracy? Explain. 2
 भारतीय लोकशाही मध्ये 'निरक्षरता' कसे मोठे आव्हान आहे ? स्पष्ट करा.
- 9 Describe the features of 'Arab Civilization' during the medieval period. 1×4=4
 मध्ययुगीन काळातील अरब संस्कृतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 10 Describe the strategies used by the German leaders for the unification of Germany. 1×4=4
 जर्मनीच्या एकत्रीकरणासाठी जर्मन नेत्यांनी कोणती पद्धत वापरली ते लिहा.
- 11 Describe the innovations and technological changes that took place during the 'Industrial Revolution'. 2+2=4
 औद्योगिक क्रांतीच्या काळात नवीन शोध आणि तांत्रिक ज्ञानामुळे कोणते बदल झाले ?
- 12 Who introduced the 'Permanent Settlement' in Bengal and Bihar in 1793 ? 1+3=4
 Describe any three features of the 'Permanent Settlement'.
 सन 1793 मध्ये बंगाल आणि बिहार मध्ये कोणी 'कायमधारा की पद्धती' सुरू केली ? कायमधारा कर पद्धतीच्या तीन घटकांचे वर्णन करा.
- 13 Explain the role of Swami Dayanand Saraswati as a socio-religious reformer. 1×4=4
 सामाजिक व धार्मिक सुधारक म्हणून स्वामी दयानंद सरस्वती यांचे कार्य स्पष्ट करा.
- 14 Why did some Tribal groups revolt against the British ? Explain. 1×4=4
 ब्रिटीश राजवटीच्या विरुद्ध काही जमाती व टोळ्यांनी उठाव का केला ? स्पष्ट करा.
- 15 Classify the Deccan Plateau in two parts. Explain three features of each part. 1+3=4
 दखनच्या पठाराचे दोन भाग लिहा. व प्रत्येक भागाची तीन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- 16 “Indian Agriculture is facing challenges”. Support the statement. 4
 “भारतीय शेतीसमोर आव्हाने आहेत” या विधानाचे स्पष्टीकरण द्या.
- 17 How are human activities responsible for global warming ? 1×4=4
 Explain with examples.
 जागतिक तापमानवाढीला मानवी व्यवसाय कसे कारणीभूत ठरतात ? उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.
- 18 Mention the Directive Principles related to International Peace and Security. 1×4=4
 आंतरराष्ट्रीय शांतता व सुरक्षेशी संबंधित मार्गदर्शक तत्त्व नमूद करा.
- 19 State the main features of the composition of Zila Parishad. 1×4=4
 जिल्हापरिषदेच्या रचनेची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 20 Explain the discretionary powers of the Governor. 1×4=4
 राज्यपालांचे विवेकाधिकार स्पष्ट करा.
- 21 Explain the ‘Legislative’ and ‘Executive’ functions of Parliament. 2+2=4
 संसदेचे कायदे करणे व कार्यकारी अधिकार ही कामे स्पष्ट करा.
- 22 How is the ideology of Bhartiya Janta Party different from that of Indian National Congress Party ? Explain with examples. 4
 भारतीय जनता पक्षाची तत्त्वे ही भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसपक्षा पेक्षा कशी भिन्न आहेत ? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 23 How are ‘Linguism’ and ‘Extremism’ challenges to national integration ? 2+2=4
 Explain with examples.
 ‘भाषावाद’ आणि ‘कट्टरतावाद’ हे राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी कसे आव्हानात्मक आहेत ? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 24 Describe the main features of the elaborate programme laid down by Gandhiji during the Nonco-operation Movement against the British Government. 1×5=5
 ब्रिटीश धोरणांच्या विरुद्ध गांधीजींनी राबविलेल्या असहकार चळवळीच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- 25 Define the term ‘Sex Ratio’. Why is sex ratio unfavourable to women in India ? Explain. 1+4=5
 “स्त्री-पुरुष प्रमाण” म्हणजे काय ? स्त्री-पुरुष प्रमाणाचा भारतीय स्त्रीयांवर होणारा प्रतिकूल परिणाम स्पष्ट करा.
- 26 Explain the importance of different agencies and institutions that have been contributing to the formulation of Public Opinion. 1×5=5
 जनमत चाचणी घेणाऱ्या विविध माध्यमांचे व संस्थांच्या सहभागाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 27 “There are very wide regional disparities in India”. Support the statement. 1×5=5
 ‘भारतामध्ये मोठ्या प्रमाणात प्रादेशिक विषमता आहे.’ विधानाचे समर्थन करा.

28 In the given political outline map of India, locate and label the following with appropriate symbols. 4×1=4

- (28.1) Aravalli Mountain range (28.2) Kaveri River
(28.3) The Leading Coffee producing state (28.4) Dudwa Wildlife Sanctuary.

खाली दिलेल्या भारताच्या राजकीय नकाशा आराखड्यामध्ये पुढील बाबी भरा, त्यास नावे द्या.
व सुयोग्य सूची तयार करा.

- (28.1) अरवली पर्वत रांगा (28.2) कावेरी नदी
(28.3) कॉफी उत्पादनातील अग्रेसर राज्य (28.4) दुधवा अभयारण्य

29 Identify the four major sea-ports shown as A, B, C and D on the given political outline map of India and write their correct names in your answer book. 4×1=4

भारताच्या नकाशा

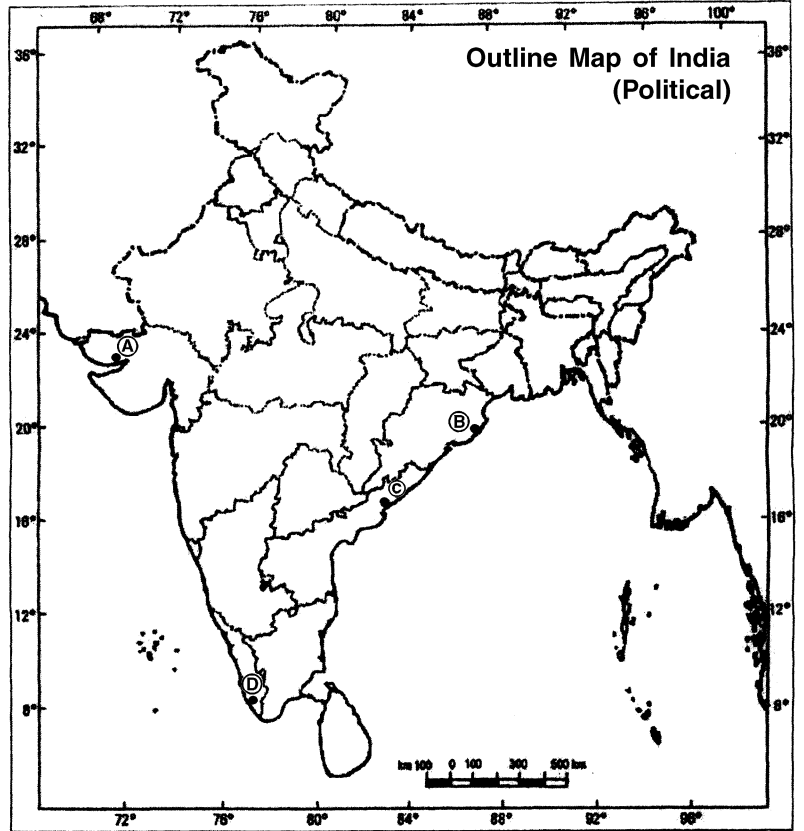
आराखड्यात क्रमांक

(A), (B), (C) आणि

(D) ने दर्शविलेल्या

चार बंदरांची अचूक

नावे लिहा.

Note : The following questions are for the Visually Impaired Candidates only, in lieu of Q. No. 28 and 29.

- (29.1) Name the highest peak of the world and highest peak of Himalayas in India. 1+1=2
(29.2) Name the two major rivers that form deltas in Andhra Pradesh. 1+1=2
(29.3) Name any two major plantation crops. 1+1=2
(29.4) Name the two major sea-ports located in West Bengal. 1+1=2

सूचना : प्रश्न क्रमांक 28 आणि 29 ला पर्यायी प्रश्न फक्त अंध उमेदवारांसाठीच आहेत.

- (29.1) जगातील व भारतातील सर्वोच्च उंचीच्या हिमालयीन पर्वत शिखरांची नावे लिहा.
(29.2) आंध्रप्रदेशातील त्रिभुज प्रदेश निर्माण करणाऱ्या दोन प्रमुख नद्यांची नावे लिहा.
(29.3) मळयाच्या शेतीतील प्रमुख दोन पिकांची नावे लिहा.
(29.4) पश्चिम बंगाल मधील दोन सागरी बंदरांची नावे लिहा.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Political Map of India

